

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อเน้นความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม ตลอดจนการสร้างควมก้าวหน้าทางวิชาการ และการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยที่เกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และเป็นผู้มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นเพื่อให้มีความเป็น

คนไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาคือ โดยจัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม สภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติรวมถึงการจัดให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมายด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ได้มีนโยบายในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” โดยยึดหลักการตามปรัชญาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการรวบรวมและเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน

การดำเนินกิจกรรม “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 และมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานระดับโรงเรียน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยนำผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานและความสามารถของนักเรียนมาเผยแพร่รวมทั้งการจัดจำหน่าย ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ได้มาจากผลงานที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานที่มาจากความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ผลงานด้านฝีมือเช่น การถักทอ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก และการประดิษฐ์ผลงานด้านการเกษตร การประกอบอาหาร ขนมและเครื่องดื่ม ผลงานด้านศิลปะ ผลงาน

ด้านปฏิมากรรม และผลงานด้านนาฏศิลป์เป็นต้น ซึ่งผลงานดังกล่าวนับว่าเป็นความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังไม่มีมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม

ผู้ประเมิน จึงมีความสนใจที่จะประเมินการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนในสังกัดอำเภอ นครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของกิจกรรม งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การมีส่วนร่วมของครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคคลในชุมชนที่โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรม อุปสรรคและปัญหาในการจัดกิจกรรม ความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะช่วยเป็นแนวทางที่มีประโยชน์ต่อการจัดศึกษา และการพัฒนาการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนในอำเภอ นครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนในอำเภอ นครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยใช้รูปแบบจำลองของซิปป์ (CIPP Model) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้านได้แก่

1. เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context) ได้แก่สภาพแวดล้อมของชุมชนด้านเศรษฐกิจ สภาพสังคมวัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่นที่โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) ได้แก่ ความพร้อมของโรงเรียนในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” และความร่วมมือของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process) ได้แก่ขั้นตอนของการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมตามโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์”
4. เพื่อประเมินผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม (Product) ซึ่งได้แก่ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และคุณภาพของการจัดกิจกรรมตามโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์”

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วยขอบเขตของประชากรและขอบเขตของตัวแปรที่จะศึกษาต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 nu ครูผู้สอน จำนวน 60 nu นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 754 nu ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 754 คนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 360 nu ของโรงเรียนในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2546 รวมทั้งสิ้น 1,958 nu

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 350 nu ได้มาจากการสุ่มอาศัยหลักความน่าจะเป็น (Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่มีอยู่ทุกโรงเรียนในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี (Krejcie, R.V.) และมอร์แกน (Morgan, E.W.) หาขนาดของกลุ่ม (วิราพร พงศ์อาจารย์, 2545 : 73)

3. ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่

3.1 สภาพแวดล้อมหรือบริบท ได้แก่สภาพแวดล้อมของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่และสภาพโรงเรียน

3.2 ปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ความพร้อมของโรงเรียน ทรัพยากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

3.3 กระบวนการ ได้แก่การดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค

3.4 ผลการจัดกิจกรรม ได้แก่ความพึงพอใจของนักเรียน ครูผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบคุณภาพการดำเนินโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ว่ามีความสอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542

2. ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะที่ดำเนินกิจกรรมของโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์”

3. ได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมอาชีพ และความเข้มแข็งของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

5. ได้ข้อเสนอแนะในการเผยแพร่ผลการดำเนินโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ที่มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ให้มีความเป็นเลิศทางผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3

3. ครู หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ที่อยู่ในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3

5. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของโรงเรียนในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

6. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

7. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในงานอาชีพศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

8. การประเมินโครงการ “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของโรงเรียนในอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โครงการหนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์

10. สภาพแวดล้อมหรือบริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อมของชุมชนที่โรงเรียนนั้น ตั้งอยู่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้น

11. ปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ความพร้อมของโรงเรียน ทรัพยากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมโครงการหนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์

12. กระบวนการ ได้แก่การดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจกรรมหนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์

13. ผลการจัดกิจกรรม ได้แก่ความพึงพอใจของนักเรียน ครูผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนของโรงเรียนนั้น ๆ ที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมโครงการหนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University